

Gallés i Salabert, Josep

Gallés i Salabert, Josep

Castellterçol, 20 d'agost del 1758

Vic, 1836 (sepultat el 26 de desembre)

Organista, mestre de capella i compositor

JOSEP GALLÉS UN MÚSIC PER REDESCOBIR I DONAR A CONÈIXER

Naixement i primers passos respecte la música

El 20 d'agost del 1758, quan Mozart, el famós compositor salzburguès, tenia dos anys, nasqué a la vila de Castellterçol Josep Gallés i Salabert, el segon dels onze fills d'un artesà del ferro de nom Josep Gallés i Torrella i de la seva esposa Maria Anna Salabert; l'endemà fou batejat pel vicari de l'església parroquial de Sant Fruitós, Joan Micalet. El destí conduiria el nou nat pels camins de la música ja que, arribà a ser un excel·lent organista i un interessant compositor. La coincidència temporal amb Mozart i el moment històric viscut pel músic castellterçolenc manifesten que conegué el classicisme musical i els primers passos del romanticisme, estilístiques evidenciades en les seves obres, no sempre en el seu estat més pur sinó formant una creativa i personal combinació entre l'una i l'altra.

Pot suposar-se, que els contactes inicials de Josep Gallés amb la música com també l'origen de la seva preferència pel rei dels instruments es produïren a Castellterçol durant la seva adolescència o potser, fins i tot, des de la infantesa, considerant el fet que l'església parroquial tenia un orgue i un organista; aquest era, probablement, Pere Màrtir Alberch, qui l'any 1753 fou designat per ocupar el càrrec. Serà bo de recordar, que en aquell temps, òbviament mancat dels avenços audiovisuals i dels entreteniments propis de la nostra generació, l'orgue era en els pobles un punt de reunió i, alhora, un focus molt positiu i eficaç de vida musical.

Malauradament, l'instrument que Josep Gallés sentí a la seva vila nadiua i, fins i tot, possiblement tocà, fou destruït, com tants d'altres a Catalunya, durant els fets del juliol de 1936.

Anada i estada a Barcelona (1774-1777)

Després, entre els primers mesos de 1774 i els darrers de 1777, residí a Barcelona, on estudià música, orgue i composició sota el mestratge de tres mestres del moment: Ramon Sunyer i Joan Vila, mestre de capella i organista respectivament, de Santa Maria del Pi i Antoni Mestre, organista de l'anomenat Palau Menor. Cal afegir, que durant aquesta etapa barcelonina Josep Gallés exercí d'organista a l'església de la Mercè i al monestir de les religioses Magdalenes, monestir al bell mig de la ciutat, encara emmurallada, enderrocat més tard arrel de les obres de construcció de la Via Laietana.

Anada i llarga estada a Vic

A les darreries del 1777, quan solament tenia dinou anys, fou nomenat, després del corresponent examen d'habilitats, organista de la catedral de Vic, titularitat que ostentà durant quasi seixanta anys, és a dir, fins a la seva mort, ocorreguda a la mateixa ciutat, el desembre de 1836. S'ha d'afegir també, que entre 1808 i 1818 exercí, de manera simultània i amb caràcter interí, les funcions de mestre de capella. A partir del nomenament com a organista de la catedral de Vic, inicià la carrera eclesiàstica no obstant, mai no fou prevere ja que solament rebé els ordres eclesiàstics fins al diaconat.

La seva producció musical

Pel que fa a la producció musical de Josep Gallés, cal dir que malauradament es coneixen poques obres doncs, l'arxiu musical de la catedral de Vic, on probablement moltes d'elles podrien haver-se trobat, fou destruït a l'iniciar-se al 1936 la guerra civil. Això no obstant, a la Biblioteca de Catalunya es conserva un manuscrit amb *Vint-i-tres sonates per a tecla*, les

quals l'any 1995, per causa del seu reconegut interès, foren publicades per la Societat Catalana de Musicologia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, a partir d'una transcripció realitzada pel pianista i musicòleg danès, Bengt Johnsson. Amb anterioritat, l'any 1928, Joaquim Nin i Castellanos, pianista i compositor cubà d'arrels catalanes, n'havia publicat ja una selecció de sis a través de Editions Max Eschig de París en el marc d'una antologia titulada *Dix-sept Sonates et Pièces Anciennes d'Auteurs Espagnols*. Més tard, l'any 1955, l'editorial Ricordi de Milà en publicaria dues dins el recull *Le Più Belle Pagine dei Clavicembalisti Spagnoli*, sota la revisió de Giuliana Marchi; cal remarcar, que aquesta publicació conté la reproducció d'una petita mostra del manuscrit original. La presentació de les dades esmentades vol anar més lluny de deixar constància d'una sèrie de fets històrics ja que, a l'analitzar-les s'observa també com el nom i l'obra de Josep Gallés han transcendit de manera favorable molt més enllà de les nostres terres.

És important esmentar, que la primera opinió escrita que ens ha arribat sobre el contingut musical del manuscrit de les *Vint-i-tres sonates per a tecla* i la vàlua del seu autor, la manifestà l'any 1909 un dels pares de la musicologia a l'Estat Espanyol, Felip Pedrell, nat a Tortosa, en el *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona* on, entre altres coses, afirma: *L'autor, completament desconegut, mereix especial menció, per la puresa de son estil, la riquesa de sa vena melòdica i les novetats de forma que sap trovar en totes les composicions*. I més endavant: *Valdria la pena de publicar-ne una selecció*.

Un dels moments més gratificants, a nivell personal, pel que fa a la recerca de dades sobre Josep Gallés, fou la troballa a l'arxiu de la parròquia de Santa Maria del Pi de Barcelona, el setembre del 1993, d'un manuscrit amb *Cent quaranta-un versets per a orgue*, de notable originalitat i bon gust musical. Altres versets es troben al monestir de Montserrat.

Finalment, podem suposar que també compongué obres per a veus i orgue, i altres per a veus i grup instrumental pel fet, com hem dit abans, d'exercir al llarg de deu anys com a mestre de capella; en aquella època els mestres de capella eren obligats per contracte a compondre un nombre determinat d'obres de tals característiques per a les celebracions litúrgiques.

Xavier Massagué

Addicions a l'article anterior

Pel que fa al temps que Josep Gallés exercí d'organista a l'Església de la Mare de Déu dels Dolors, l'hem de situar entre principis de Març del 1814 i el final del mateix any.

En fer esment de Josep Gallés i de l'Orgue de l'Església dels Dolors, serà bo deixar constància que l'actual organista titular de dita església, Modest Moreno i Morera, enregistrà, el 20 de juny del 2011, amb aquest orgue barroc restaurat per l'orguener Joan Carles Castro, el disc *Compositors Catalans dels segles XVIII i XIX*, on inclou dues sonates de Gallés: *Sonata núm. 3 en do menor i Sonata núm. 12 en re menor*.

Xavier Massagué

Xavier Massagué

Noves Aportacions Biogràfiques sobre Josep Gallés

Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia III / 1995.

Pàg.95 i 96

Xavier Massagué

Josep Gallés i Salabert, un músic Castellterçolenc digne de redescobrir i de fer conèixer

Programa de la Festa Major de Castellterçol del 1997

Arxiu Musical Massagué